

Berättelser om politik

Samtal mellan författaren till "De omänskliga", Fokus-journalisten Torbjörn Nilsson, förläggaren Svante Weyler och Helena Markstedt, tidigare förbundsstyrelseledamot i SSU i ABF-huset 8/4 2010.

Torbjörn Nilsson inledde med att säga att han velat skriva en bok om den partipolitiska vardagen med hjälp av tre exempel, folkpartiets dataintrång i samband med valrörelsen 2006, riksdagsbeslutet om FRA-lagen 2008 samt SSU:s manipulation av sina medlemsregister i slutet av 90-talet och den interna striden mellan "högern" och "vänstern" i ungdomsförbundet in på 2000-talet. Den övergripande tolkningen, som Nilsson ger i sin bok, går ut på att vad som utspelar sig är gruppsykologiska processer, där vad som framför allt driver människor till olika handlingar och ställningstaganden – även oetiska sådana – är behovet av att tillhöra en krets, att bli accepterad av partiet.

Boken handlar enligt påannonseringen om "det vackraste – viljan att förbättra människors liv – och det fulaste – knivhuggen i ryggen, sveket och lögnerna". Den är skriven som en "berättelse om politik", inte som en statsvetenskapligt vedertagen studie med källhänvisningar osv och Nilsson fick frågan om inte denna form innebär en risk för trovärdigheten. Kan man tro på en så pass fri tolkning av ett skeenden och vilka källor stödjer han sig egentligen på?

Torbjörn Nilsson medgav att hans vilja "gestalta politiken", snarare än att analysera den, innebär en risk för trovärdigheten, men denna risk var han beredd att ta för att härigenom skriva en underhållande bok. För att kunna skriva sin bok hade han gjort ca 200 intervjuer, studerat mängder av protokoll, studerat bloggar osv – bakgrundsmaterialet är det alltså inget fel på och han redovisar det också i slutet av boken, men han hänvisar inte direkt till dessa källor i texten. Han fick också frågan varför han döpt sin bok till "De omänskliga" och svarade härpå att detta var en signal om hur människor kan fungera under tryck, när makten står på spel och när de annars hotas av uteslutning ur den krets de tillhör. I boken återger han flera socialpsykologiska experiment som visar hur detta går till, bl a Milligrams kända studie där försökspersoner accepterar att ge andra el-chocker för att inte utdefinieras. Också arbetet inom ett parti utgör en sådan tät gemenskap som skulle falla samman om inte grupptricket fanns – men som också i prekära lägen kan leda till oegentliga handlingar.

Samtalspartner vid mötet var även f d SSU:aren Helena Markstedt, som också är en av de personer som förekommer i boken. Hon inledde med att berätta om den berusande upplevelse som det innebär att 14-årig göra sina första politiska lärospån i SSU:s lokaler i en källare i Täby och hur denna berusning suttit i under hela hennes tonårsperiod. Hon hade haft väldigt stor nytta av dessa år, tidigare varit blyg och osäker men fått möjlighet att träna bort det genom att tala inför publik osv. Men skandalerna i SSU hade till slut lett till en rejäl baksmälla och 2005 hade hon lämnat politiken för att ägna sig åt statsvetenskapliga studier bl a rörande politisk kommunikation. Efter att ha läst Nilssons bok ville hon göra tre reflexioner: 1) det var inte bättre förr – tvärtom är den större öppenheten och transparensen genom nätet en fördel, 2) viktigt belysa villkoren i politiken och 3) mediernas roll, vilken är den? Hon beskrev utvecklingen från den tid då man röstade på ett parti, till TV-debatternas tid och fram till dagens fragmentariserade mediesituation med bloggar, twitter osv. Hennes uppfattning var att den senaste utvecklingen lett till en professionalisering av politiken och samtidigt med fragmentariseringen hade det skett en centralisering av budskapet med försök till ökad kontroll över vad folk skrev på nätet. Men även detta sista skede hade i och med Obamas presidentkampanj, då människor i stort sett fick bestämma själva över budskapet, även detta sista skede hade nu övergivits till förmån för ökad frihet för var och en att berätta sin historia utan att dementimaskinen satte igång. Hon försvarade även skvaller och intimare uppgifter om aktiva politiker som ett sätt öka intresset för både politiken och politikerna, alltså de viktigaste aktörerna i det "politiska spelet". Vilka är de? Sådana frågor håller sig den politiska journalistiken oftast ifrån i Sverige – därför förblir också politikerna okända och det

politiska livet otillgängligt och dolt för medborgarna, menade hon.

Torbjörn Nilsson återkom till att ett syfte med boken var att beskriva den skoningslösa inskolningen i partikulturen men förlagschefen Lars Hjalmarsson i publiken menade i ett inlägg att den typ av strider som han skildrar alltid har funnits inom ungdomsförbundet, att det var en del av just denna ”inskolning”. Mindre förbund har varit mera förskonade. Det har inte funnits så mycket att slåss om som i SSU där riksdagsplatser och ministerposter varit realistiska möjligheter. Diskussionen kom också över på den narcissistiska, eller tom psykopatiska, personlighetstyp som enligt psykologen Harold Lasswell är särskilt vanlig bland politiker, alltså ett extra starkt behov av bekräftelse från omvärlden.

Carl Tham, som satt i publiken denna dag, ville ha svar på vad Nilsson menade med ”politik” och om han behandlade vårt system, parlamentarismen, i sin bok. Nilsson svarade att politik för honom var när människor kommer samman och försöker lösa gemensamma problem och han ville betona att allt som han beskriver i sin bok, även om den heter ”De omänskliga” faller inom ramen för det mänskliga – boken hade lika gärna kunnat heta ”De mänskliga”, förklarade han. När det gällde parlamentarismen hänvisade han Tham till att läsa hans bok.

Efteråt förklarade Carl Tham för undertecknad att ”politik är maktkamp mellan partier och inom partier” och vårt system det civiliserade sättet att lösa denna kamp.

Torbjörn Nilssons bok kan kanske sägas vara ett försök att skildra denna maktkamp och dess psykologi inifrån för att på så vis öka kunskapen om politikens villkor. Från podiet ställde han frågan, apropå partierna sjunkande medlemssiffror, vem som idag, i den individualistiska frihetens era, vore beredd att lägga sitt liv i partiapparatens händer med allt vad det innebär att påtvingad lojalitet och begränsning av den personliga friheten. Han påpekade också att professionella politiker hade avstått från att diskutera hans bok. Kanske kände de att den kom dem för nära.

Kerstin Vinterhed